

Etusivu>Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö>Kansallinen lainsäädäntö

Yksityisoikeuden alalla ennen siirtymäkauden päättymistä meneillään olevat menettelyt ja vireille pannut oikeudenkäynnit jatkuvat EU:n lainsäädännön mukaisesti. Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa yhteisesti sovitun mukaisesti Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevat tiedot säilytetään Euroopan oikeusportaalissa vuoden 2024 loppuun.

Tämän sivun alkukielistä versiota [en](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Swipe to change

englanti

Kansallinen lainsäädäntö

Englanti ja Wales

Tällä sivulla annetaan tietoja Yhdistyneen kuningaskunnan ja erityisesti Englannin ja Walesin oikeudenkäyttöalueen oikeudesta ja oikeudellisista tietokannoista.

Tätä sivua ei ole käännetty valitsemallesi kielelle.

Halutessasi voit tutustua sivun konekäännökseen. Huomaa, että konekäännös on vain suuntaa antava. Sivun ylläpitäjä ei ole vastuussa eikä vahingonkorvausvelvollinen konekäännöksen laadusta.

-----suomi-----bulgariaespanjatšekkitanskasaksavirokreikkaranskakroaattiitalialatvialiettuaunkarimaltahollantipuola
portugaliromanaslovakkisloveeniruotsi

Oikeuslähteet

Tärkeimmät oikeuslähteet Yhdistyneessä kuningaskunnassa Englannin ja Walesin oikeudenkäyttöalueella ovat seuraavat: primaarioikeus **Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin ja Walesin kansalliskokouksen antamien lakien (Acts)** sekä **Walesin kansalliskokouksen antamien säädösten (Measures)** muodossa.

Unionin lainsäädäntö

sekundaarioikeus (eli johdettu tai alisteinen lainsäädäntö) hallitsijan, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, Walesin kansalliskokouksen tai muun viranomaisen antamien **lakiin perustuvien määräysten (Statutory Instruments)** muodossa; muu alisteinen lainsäädäntö **hallinnollisten määräysten (administrative orders)** muodossa.

tuomioistuinten ratkaisujen kautta kehittynyt **tapaoikeus (common law)**.

Oikeudellisten välineiden lajit

Primaarioikeus eli parlamentin antamat lait laaditaan Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentissa Lontoossa. Ne voivat koskea koko Yhdistynyttä kuningaskuntaa tai osaa siitä. Walesin kansalliskokous voi antaa lakeja 20 alalla, jotka luetellaan **vuonna 2006 annetun Walesin hallintolain** (Government of Wales Act 2006) liitteessä 7. Muutakin primaarioikeutta voidaan antaa kuninkaallisina säädöksinä (ns. Royal Prerogative). Tällaisia ovat edellä mainittujen Orders in Council -säädösten lisäksi Proclamations, Royal Warrants, Royal Instructions, Regulations ja Letters Patent.

Sekundaarioikeutta voivat laatia hallitsija, ministeri, ministeriö, Walesin ministerit tai muu kuningattaren tai kuninkaallisen säädöksen valtuuttama taho tai henkilö. Sitä kutsutaan myös johdetuksi tai delegoiduksi oikeudeksi, ja säädöstä, jolla valtuus myönnetään, kutsutaan valtuuttamissäädökseksi. Sekundaarioikeuteen kuuluu erilaisia nimikkeitä: Orders in Council, Regulations tai Rules, joita kaikkia voidaan yhteisesti kutsua nimellä Statutory Instruments tai Statutory Rules.

Lainsäädäntövaltaa siirrettiin heinäkuussa 1999 Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentilta Cardiffissa sijaitsevalle Walesin kansalliskokoukselle. Kansalliskokoukselle annettiin toimivalta laatia Walesia koskevia lakiin perustuvia määräyksiä, mutta Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti laati edelleen Walesin asioita koskevan primaarioikeuden. **Vuonna 2006 annetun Walesin hallintolain** mukaisesti kansalliskokoukselle annettiin toimivalta antaa laissa määritellyillä aloilla säädöksiä (Measures, primaarioikeutta) niistä Walesin asioista, joiden osalta Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti on hyväksynyt kansalliskokouksen lainsäädäntövallan. Tällainen säädös on kuitenkin annettava hyväksyttäväksi Sovereign in Council -menettelyllä, ennen kuin siitä tulee laki. Kansalliskokouksen vastuualaan kuuluvia asioita ovat taloudellinen kehitys, koulutus, ympäristö, terveys, asuinrakentaminen, matkailu ja liikenne. Siviili- ja rikosoikeus eivät kuulu sen toimivaltaan. Kansalliskokouksen ja Walesin ministerien (Walesin kansalliskokouksen hallituksen) antama lainsäädäntö laaditaan sekä englannin että kymrin kielellä.

Toimivalta tehdä **kansainvälisiä sopimuksia** Yhdistyneen kuningaskunnan puolesta on kruunulla, toisin sanoen hallitsijalla Royal Prerogativen nojalla Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen neuvojen mukaan. Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentilla ei ole sopimusten tekemisessä muodollista asemaa, mutta jos sopimus edellyttää muutosta Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntöön tai julkisen rahoituksen myöntämistä, parlamentti äänestää siitä tavanomaiseen tapaan. Kaikkien EU:n sopimusten täytäntöönpano Yhdistyneessä kuningaskunnassa edellyttää lainsäädäntöä, joten parlamentti käsittelee ne. Perustuslain uudistuksesta ja hallintotavasta vuonna 2010 annetun lain (Constitutional Reform and Governance Act 2010) tultua voimaan valtiosopimuksen ratifiointi edellyttää, että a) Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ministeri on toimittanut parlamentille jäljennöksen sopimuksesta, b) sopimus on julkaistu ja c) parlamentin ala- tai ylähuone ei ole päättänyt 21 istuntopäivän kuluessa, että sopimusta ei ratifioida.

Normihierarkia

Jos eri oikeuslähteet ovat keskenään ristiriidassa, ensisijainen foorumi ristiriitojen ratkaisemiseen ovat tuomioistuimet. Ne voivat ratkaista myös lainsäädännön tulkintaan liittyviä riitoja. Parlamentin antamaa lakia ei kuitenkaan ole mahdollista saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi sillä perusteella, että se olisi "perustuslain vastainen", koska Yhdistyneessä kuningaskunnassa ei ole kirjoitettua perustuslakia. **Parlamentaarista suvereniteettia koskevan perustuslaillisen doktriinin** mukaan Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti on ylin lakia säätävä viranomainen. Sillä on oikeus laatia ja kumota mikä tahansa laki, eikä mikään muu elin voi kumota parlamentin säätämää lakia tai kyseenalaistaa sen pätevyyttä.

Parlamentaarisen suvereniteetin doktriinia rajoittaa kuitenkin Yhdistyneen kuningaskunnan jäsenyys Euroopan unionissa. Euroopan yhteisöjä koskevan lain mukaan (European Communities Act 1972) Euroopan unionin oikeus on osa Englannin ja Walesin (sekä Skotlannin ja Pohjois-Irlannin) oikeutta. Kansallista lainsäädäntöä on tulkittava EU:n lainsäädännön kanssa yhteensopivalla tavalla aina kun se on mahdollista.

Toinen laki, jonka perusteella parlamentin antama laki voidaan kyseenalaistaa, on ihmisoikeuslaki (Human Rights Act 1998), jolla Euroopan ihmisoikeussopimus saatettiin osaksi Yhdistyneen kuningaskunnan oikeutta. Kotimaista oikeutta on mahdollisuuksien mukaan tulkittava siten, että kunnioitetaan yleissopimuksessa määriteltyjä oikeuksia.

Tuomioistuinten tuomiot, varsinkin muutoksenhakutuomioistuinten tuomiot, ovat tärkeässä asemassa oikeuden kehityksessä. Sen lisäksi, että tuomiot sisältävät arvovaltaisia ratkaisuja lainsäädännön tulkinnasta, ne muodostavat common law -oikeuden perustan. Common law johdetaan aiemmissa asioissa annetuista tuomioistuinten tuomioista eli oikeuskäytännöstä.

Tuomioistuinten ratkaisujen sitovuutta koskevan yleisperiaatteen mukaan tuomioistuin on sidottu ylempien tuomioistuinten aiempiin ratkaisuihin.

Euroopan unionin lainsäädäntöön liittyvissä asioissa korkein tuomioistuin on **Euroopan unionin tuomioistuin**. Parlamentin ylähuoneen tuomarit (Law Lords) toimivat aiemmin Yhdistyneen kuningaskunnan ylimpänä tuomioistuimenä, mutta tämä tehtävä on siirretty 1. lokakuuta 2009 toimintansa aloittaneelle korkeimmalle oikeudelle (Supreme Court). Uusi korkein oikeus muodostettiin ylähuoneen silloisista tuomareista ja sen ensimmäiseksi presidentiksi nimitettiin heidän puheenjohtajansa eli Senior Law Lord.

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet ja säättämismenettely

Primaarioikeuden säätää Lontoossa kokoontuva **Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti**. Ennen kuin **säädösehdotuksesta** (*Bill*) voi tulla parlamentin laki (*Act of Parliament*), sekä parlamentin ala- että ylähuoneen on hyväksyttävä se (House of Commons ja House of Lords). Lainsäädäntömenettelyyn kuuluvat kummassakin huoneessa seuraavat vaiheet:

ensimmäinen käsittely (säädösehdotuksen muodollinen esittely ilman keskustelua)

toinen käsittely (yleiskeskustelu)

valiokuntavaihe (yksityiskohtainen käsittely, keskustelu ja muutosehdotukset); alahuoneessa tämä tehdään yleensä yleisessä lainsäädäntövaliokunnassa (*public bill committee*)

mietintövaihe (mahdollisuus tehdä lisämuutoksia)

kolmas käsittely (viimeinen mahdollisuus keskusteluun; muutokset ovat mahdollisia ylähuoneessa).

Sen jälkeen kun säädösehdotusta on käsitelty kummassakin kamarissa, se palautuu lakialoitteen tehneeseen huoneeseen, jotta tämä voi käsitellä toisen huoneen tekemiä muutoksia.

Kummankin huoneen on päästävä yhteisymmärryksen lopullisesta tekstistä. Eri huoneiden välillä saatetaan käydä useita keskustelukierroksia, ennen kuin säädösehdotuksen sanamuodosta päästään yhteisymmärryksen. Sen jälkeen kun näin käy, säädösehdotus voidaan antaa hallitsijan hyväksyttäväksi (*Royal Assent*).

Primaarioikeutta laatii myös **Walesin kansalliskokous**. Ennen kuin lakiesityksestä voi tulla laki, kansalliskokouksen on käsiteltävä sitä ja hyväksyttävä se, minkä jälkeen esitys annetaan hallitsijan hyväksyttäväksi. Kansalliskokouksen hyväksymä laki on voimassa ja sitä sovelletaan koko Walesin alueella.

Lakiesityksen käsittely kansalliskokouksessa jakautuu yleensä neljään vaiheeseen seuraavasti:

Vaihe 1: Ehdotetun säädöksen (Bill, Measure) yleisperiaatteita käsitellään yhdessä tai useammassa valiokunnassa, ja niistä sovitaan kansalliskokouksessa.

Vaihe 2: Valiokunta käsittelee ehdotettua säädöstä ja kansalliskokouksen jäsenten siihen esittämiä tarkistuksia yksityiskohtaisesti.

Vaihe 3: Kansalliskokous käsittelee ehdotettua säädöstä ja kansalliskokouksen jäsenten siihen esittämiä tarkistuksia yksityiskohtaisesti. Kansalliskokouksen puheenjohtaja (Presiding Officer) päättää, mitä tarkistuksia kansalliskokous ottaa käsiteltäväksi.

Vaihe 4: Kansalliskokous äänestää säädösehdotuksen hyväksymisestä.

Kun säädösehdotus on käynyt läpi kaikki vaiheet Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentissa tai Walesin kansalliskokouksessa, se lähetetään hallitsijalle **hyväksyntää** varten, minkä jälkeen siitä tulee **laki**. Walesin kansalliskokouksen säädökset (Measures) on annettava hyväksyttäväksi Queen in Council -menettelyssä.

Yleensä primaarioikeutta voidaan muuttaa tai kumota vain antamalla uutta primaarioikeutta. Eräissä poikkeustapauksissa muuttaminen ja kumoaminen voidaan tehdä lakiin perustuvalla määräyksellä. Tähän kuuluvat tapaukset, joissa pannaan täytäntöön EU:n velvoite tai lainsäädäntöuudistus, jolla vähennetään sääntelytaakkaa tai poistetaan se. Parlamentin kummankin huoneen on kuitenkin hyväksyttävä asiaa koskeva vahvistuspäätöslauselma (*affirmative resolution*), ennen kuin tällainen määräys voidaan antaa.

Primaarioikeus tulee voimaan säädökseen sisältyvien **voimaantulosäännösten** (*commencement provisions*) mukaisesti. Säädöksessä on mahdollista antaa tietty voimaantulopäivä. Voimaantulopäivä voi olla hallitsijan hyväksynnän (Royal Assent) päiväys tai tietty päivämäärä (yleensä vähintään kaksi kuukautta hallitsijan hyväksynnän jälkeen). Toisaalta ministeri tai ministeriö voi vahvistaa voimaantulopäivän antamalla voimaantulomääräyksen (lakiin perustuvan määräyksen).

Säädöksen eri säännöksille voidaan määrittää eri voimaantulopäivät. Sekundaarioikeuden voimaantulopäivä määritetään yleensä itse säädöksessä.

Poikkeuksellisesti voimaantulopäivä voidaan määrätä julkaisemalla ilmoitus virallisessa lehdessä (*The London Gazette*).

Oikeudelliset tietokannat

Kansallisarkiston hallinnoima [Legislation.gov.uk](https://legislation.gov.uk) on Yhdistyneen kuningaskunnan virallinen lainsäädäntöportaali.

Lainsäädäntöportaali on saatavana Yhdistyneen kuningaskunnan koko lainsäädäntö, joka kattaa maan kaikki oikeudenkäyttöalueet (Englanti, Skotlanti, Wales ja Pohjois-Irlanti). Sivustolla on saatavissa koko yleinen lainsäädäntö alkaen vuodesta 1988, valtaosa ennen vuotta 1988 annetusta primaarioikeudesta sekä alkuperäisinä että tarkistettuina toisintoina ja laaja valikoima sekundaarioikeutta alkaen vuodesta 1948, siltä osin kuin tämä lainsäädäntö on edelleen voimassa.

Päivitetty viimeksi: 12/06/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.